

**ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКЗАМЕН
З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ****Варіант 383****Інструкція щодо виконання роботи**

Екзаменаційна робота з української літератури складається з 3 частин. На її виконання відводиться 235 хвилин. Рекомендуємо розподілити час на виконання роботи наступним чином: на частини 1, 2 – не більше 2 годин, на частину 3 – 2 години.

Частини 1 і 2 містять аналіз художнього тексту: уривок епічного, ліро-епічного чи драматичного твору, а також ліричний твір. Уважно прочитайте кожен з запропонованих текстів і послідовно виконайте ряд завдань, спрямованих на виявлення особливостей змісту і форми творів, а також їх зв'язок з творами інших авторів.

Аналіз тексту епічного (чи драматичного) твору має наступну структуру: 6 завдань з короткою відповіддю (B1-B3; B5-B7), які вимагають написання слова чи словосполучення, 1 завдання на встановлення відповідності (B4); 2 завдання з розгорнутою відповіддю (C1-C2), які вимагають написання відповіді обсягом 5-10 речень.

Аналіз ліричного твору містить 5 завдань з короткою відповіддю (B) і 2 завдання з розгорнутою відповіддю (C3-C4) обсягом 5-10 речень.

Виконуючи завдання C1-C4, намагайтеся сформулювати пряму відповідь на поставлене питання, уникаючи великих вступів та характеристик.

Для економії часу при виконанні завдань з короткою відповіддю пропускайте ті з них, які викликають у вас труднощі: до них ви зможете повернутися після виконання всієї роботи, якщо залишиться час.

Пристаючи до виконання завдань частини 3, виберіть один із запропонованих проблемних питань і дайте на нього письмову розгорнуту аргументовану відповідь в жанрі твору (обсяг не менше 200 слів).

За кожну правильну відповідь в залежності від рівня складності завдання можна отримати один і більше балів. Бали, отримані вами за виконання завдання, підсумовуються. Намагайтеся виконати як можна більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Бажаємо успіху!

Частина 1

Прочитайте наведений нижче фрагмент тексту і виконайте завдання B1-B7; C1-C2.

Тут Іван сів одпочити.

Ніжно дзвеніла над ним хвоя смерек, змішавшись з шумом ріки, сонце наляло злотом глибоку долину, зазеленило трави, десь курився синій димок од ватри, з-за Ігриця оксамитовим гулом котився грім.

Іван сидів і слухав, забувши зовсім, що має доглядати корови.

І ось раптом в сій дзвінкій тиші почув він тиху музику, яка так довго і невловимо вилясь круг його вуха, що навіть справляла муку! Застиглий і нерухомий, витягнув шию і з радісним напруженням ловив дивну мелодію пісні. Так люди не грали, він принаймні ніколи не чув. Але хто грав? Навкруги була пустка, самотній ліс і не видно було живої душі. Іван озирнувся назад, на скелі, – і скаменів. На камені, верхи, сидів "той", щезник, скривив гостру борідку, нагнув ріжки і, заплющивши очі, дув у флюяру. "Нема моїх кіз... Нема моїх кіз..." – розливалась жалем флюяра. Та ось ріжки піднялись вгору, щоки надулись і розплющились очі. "Є мої кози... Є мої кози..." – заскакали радісно згуки, і Іван з жахом побачив, як, виткнувшись з-за галузок, затрясли головами бородаті цапи.

Він хтів тікати – й не міг. Сидів прикутий на місці і німо кричав од холодного жаху, а коли врешті видобув голос, щезник звинувся і пропав раптом у скелі, а цапи обернулись в коріння дерев, повалених вітром.

Іван гнав тепер вниз, без тями, наосліп, рвав зрадливі обійми ожин, ламав сухі гіллячки, котився по слизьких мхах і з жахом чув, що за ним щось женеться. Нарешті впав. Скільки лежав, не пам'ятає.

Прийшовши до себе і вздрівши знайомі місця, він заспокоївся трохи. Здивований, наслухав якийсь час. Пісня, здавалось, бриніла вже в ньому. Він вийняв денцівку. Зразу йому не йшло, мелодія не давалась. Починав грати спочатку, напружував пам'ять, ловив якісь згуки, і коли врешті знайшов, що віддавна шукав, що не давало йому спокою, і лісом поплила чудна, не відома ще пісня, радість вступила у його серце, залляла сонцем гори, ліс і траву, заклекотіла в потоках, підняла ноги в Івана, і він, пожбурнувши денцівку в траву та взявшись у боки, закрутився в танці. Перебирав ногами, ставав легко на пальці, бив босими п'ятами в землю, щібав голубці, крутився і присідав. "Є мої кози... Є мої кози..." – щось співало у ньому. На сонячній плямі полянки, що закралась в похмуре царство смерек, скакав біленький хлопчик,

немов метелик пурхав зі стебла на стеблину, а обидві корови – жовтяня і голубаня, просунувши голови межі галузки, привітно дивились на нього, жуючи жуйку, та зрідка дзвонили йому до танцю.

Так знайшов він у лісі те, чого шукав.

Відповіддю до завдань В1-В7 є слово чи сполучення слів. Впишіть відповіді спочатку в текст роботи, а потім перенесіть їх у бланк відповідей №1 справа від номера відповідного завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів і будь-яких додаткових символів. Кожну букву пишеть в окремій клітинці згідно з наведеними у бланку зразками.

В1 Укажіть прізвище автора твору «Тіні забутих предків».

Відповідь: _____.

В2 До якого літературного жанру належить твір?

Відповідь: _____.

В3 Від кого Іван почув у лісі мелодію, яку він так давно шукав?

Відповідь: _____.

В4 Установіть відповідність між героєм та дією твору.

До кожної позиції першої колонки доберіть відповідну позицію з другої колонки.

<i>Герой</i>	<i>Дія</i>
А) Іван	1) видобуває у старий спосіб вогонь
Б) Марічка	2) постійно ворожить, зраджує близькій людині
В) Палагна	3) потопає в Черемоші
	4) покидає рідне село й повертається через шість років

Відповідь запишіть цифрами в таблиці і перенесіть до бланку відповідей №1.

Відповідь:

А	Б	В

В5 Яку пару закоханих із світової літератури нагадує Іван і Марічка з твору «Тіні забутих предків»?

Відповідь: _____.

В6 Хто екранізував «Тіна забутих предків»? Укажіть прізвище.

Відповідь: _____.

В7 Де розгортаються події у творі «Тіні забутих предків»? Слово запишіть в початковій формі.

Відповідь: _____.

Для виконання завдань С1 і С2 використовуйте бланк відповідей №2. Запишіть спочатку номер завдання, а потім дайте відповідь на питання обсягом 5-10 речень. Відповіді записуйте чітко і розбірливо.

С1 У чому щастя і трагедія Івана і Марічки?

С2 До якого твору української літератури близький за ідейно-тематичним спрямуванням твір «Тіні забутих предків»? У чому можна зіставити ці твори?

Частина 2

Прочитайте наведену нижче поезію і виконайте завдання В8-В12; С3-С4.

Так ніхто не кохав. Через тисячі літ
лиш приходять подібне кохання.
В день такий розцвітає весна на землі
І земля убирається зрання...
Дише тихо і легко в синяву вона,
простягає до зір свої руки...
В день такий на землі розцвітає весна
і тремтить од солодкої муки...
В'яне серце моє од щасливих очей,
що горять в тумані наді мною...
Розливається кров і по жилах тече,
ніби пахне вона лободою...
Гей, ви, зорі ясні!.. Тихий місяцю мій!..
Де ви бачили більше кохання?..
Я для неї зірву Оріон золотий,
я — поет робітничої рані...
Так ніхто не кохав. Через тисячі літ
лиш приходять подібне кохання.

В день такий розцвітає весна на землі
І земля убирається зрання...
Дише тихо і легко в синяву вона,
простягає до зір свої руки...
В день такий на землі розцвітає весна
і тремтить од солодкої муки...

Відповіддю до завдань В8-В12 є слово чи сполучення слів. Впишіть відповіді спочатку в текст роботи, а потім перенесіть їх у бланк відповідей №1 справа від номера відповідного завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів і будь-яких додаткових символів. Кожну букву пишеть в окремій клітинці згідно з наведеними у бланку зразками.

В8 Укажіть прізвище автора поезії «Так ніхто не кохав...».
Відповідь: _____.

В9 До якого виду лірики належить поезія?
Відповідь: _____.

В10 Визначте розмір, яким написано поезію (не вказуючи кількість стоп).
Відповідь: _____.

В11 З наведеного нижче переліку виберіть три назви художніх засобів та прийомів, що використані автором у рядках

Так ніхто не кохав. Через тисячі літ
лиш приходиться подібне кохання.
В день такий розцвітає весна на землі
І земля убирається зрання...
Дише тихо і легко в синяву вона,
простягає до зір свої руки...
В день такий на землі розцвітає весна
і тремтить од солодкої муки...

- 1) поетичне звертання
- 2) метафора
- 3) гіпербола
- 4) градація
- 5) епітет

Відповідь:

--	--	--

Впишіть відповідні номери у таблицю і перенесіть у бланк відповідей №1.

В12 Вкажіть спосіб римування поезії.

Відповідь: _____.

Для виконання завдань С3 і С4 використовуйте бланк відповідей №2. Запишіть спочатку номер завдання, а потім дайте відповідь на питання обсягом 5-10 речень. Відповіді записуйте чітко і розбірливо.

С3 Що дає підстави віднести поезію «Так ніхто не кохав...» до інтимної лірики?

С4 Автор захоплює і красиво відтворив світле почуття чистої любові. У яких поезія української літератури наявні такі почуття? У чому їх можна зіставити з поезією «Так ніхто не кохав...»?

Частина 3

Для виконання завдання частини 3 використовуйте бланк відповідей №2. Виберіть тільки ОДНЕ з наведених нижче завдань (С5.1, С5.2, С5.3). У бланку відповідей запишіть номер вибраного вами завдання. Дайте повну розгорнуту відповідь на проблемне питання (обсяг не менше 200 слів), використовуючи необхідні теоретично-літературні знання, опираючись на літературні твори, позицію автора і по можливості розкриваючи власне бачення проблеми. Відповідь записуйте чітко й розбірливо.

С5.1 Філософські роздуми Григорія Сковороди про людське щастя.

С5.2 Кайдашеві звички в сучасній сім'ї.

С5.3 Образ рідної землі в творчості Володимира Пояти.